

Sygn.akt III AUa 6/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 sierpnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : SSA Alicja Sołowińska (spr.)

Sędziowie : SA Teresa Suchcicka

: SA Sławomir Bagiński

Protokolant : Edyta Katarzyna Radziwońska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 sierpnia 2018 r. w B.

sprawy z odwołania Z. P., Szkoły Podstawowej w R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania umowy zlecenia

na skutek apelacji wnioskodawczyni Z. P., wnioskodawcy Szkoły Podstawowej w R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 28 września 2017 r. sygn. akt IV U 690/17

I. oddala apelację,

II. odstępuje od obciążania Z. P. i Szkoły Podstawowej w R. kosztami zastępstwa procesowego za II instancję.

SSA Sławomir Bagiński SSA Alicja Sołowińska SSA Teresa Suchcicka

Sygn. akt III AUa 6/18

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 3 kwietnia 2017 r. nr (...) stwierdził, że Z. P. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek Szkoły Podstawowej w R. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 1 września 2013 r. Organ rentowy zaznaczył, że Z. P. jest organem prowadzącym Szkołę Podstawową w R. posiadającą status placówki publicznej i świadczyła na rzecz szkoły pracę w charakterze dyrektora, pełniącemu też obowiązki nauczyciela na podstawie umowy o pracę (podpisanej z nią przez zastępcę dyrektora) od 1 września 2013 r. Od 7 stycznia 2013 r. do 31 sierpnia 2013 r. Z. P. zgłosiła się do dobrowolnego ubezpieczenia emerytalnego i rentowych, a od 1 września 2013 r. została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń przez płatnika składek Szkołę Podstawową w R. z tytułu umowy o pracę. N. Z. P. obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu pracowniczego zatrudnienia zostało prawomocnie rozstrzygnięte wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z 7 listopada 2016 r. (IV U 1590/16). Organ rentowy uznał, że nie ma podstaw do ustalenia na wniosek strony, że Z. P. od 1 września 2013 r. wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia

u płatnika składek Szkoły Podstawowej w R.. Organ rentowy stwierdził bowiem, że gdy odwołująca jest równocześnie organem prowadzącym szkołę i dyrektorem szkoły, to nie ma możliwości zawarcia z nią ważnej umowy na zlecenia na stanowisku nauczyciela.

Z. P. oraz Szkoła Podstawowa w R. wniosli o zmianę decyzji i ustalenie, że ubezpieczona podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 1 września 2013 r. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek Szkoły Podstawowej w R.. Odwołujący wskazali, że organ rentowy nie dostrzegł dualizmu w zakresie funkcjonowania Z. P. w obrębie Szkoły Podstawowej w R.. Z jednej strony jest ona organem prowadzącym placówkę, z drugiej zaś strony wykonywała obowiązki dyrektora szkoły i nauczyciela na podstawie umowy o pracę zawartej z zastępcą dyrektora (który wykonuje wobec niej uprawnienia pracodawcy). Sprawa wykonywania pracy na tej podstawie zatrudnienia (umowy o pracę) została już prawomocnie osądzona, bo 7 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie (IV U 1590/16) wydał wyrok, w którym oddalił odwołania od decyzji z 23 sierpnia 2016 r., stwierdzającej, że Z. P. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik Szkoły Podstawowej w R. od 1 września 2013 r. Po uprawomocnieniu się tego orzeczenia płatnik składek, jak i odwołująca Z. P. złożyli do organu rentowego wnioski o ustalenie, że od 1 września 2013 r. Z. P. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako świadcząca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek Szkoły Podstawowej w R.. W następstwie została wydana zaskarżona decyzja. Pełnomocnik odwołujących nie zgodził się z tą decyzją, bo w uzasadnieniu do wyroku z 7 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie przyznał, że w wypadku Z. P. istnieją dwie (całkowicie) odrębne podstawy świadczenia pracy na rzecz Szkoły Podstawowej w R.: z jednej strony obowiązki związane z wypełnianiem funkcji organu prowadzącego szkołę, a z drugiej strony całkowicie odrębne (niezwiązane z pełnieniem tej funkcji) zadania dyrektora szkoły świadczącego jednocześnie pracę jako nauczyciel. Skoro zatem zostało prawomocnie przesądzone, że ubezpieczona nie wykonywała pracy na podstawie umowy o pracę, to należy przyjąć, że stosunek łączący strony umowy (Z. P. i szkołę) wynikł z umowy zlecenia. W stosunku zlecenia nie występuje bowiem kierownictwo pracodawcy charakterystyczne dla umowy o pracę. Ponadto umowa zlecenia nie wymaga szczególnej formy. Może też zostać zawarta per facta concludentia, co niewątpliwie miało miejsce w sprawie. Z tych względów w ocenie odwołujących należy uznać, że Z. P. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 1 września 2013 r. na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek Szkoły Podstawowej w R..

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z 28 września 2017 r. oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił, że od 1 stycznia 2013 r. Z. P. jest organem prowadzącym Szkołę Podstawową w R. – placówkę publiczną na podstawie uchwały Rady Miejskiej w J. oraz umowy z Gminą J.. Od 7 stycznia 2013 r. do 31 sierpnia 2013 r. Z. P. zgłosiła się do dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych. 2 września 2013 r. z Z. P. została zawarta umowa o pracę na czas nieokreślony od 1 września 2013 r. na stanowisku nauczyciela. Od tego dnia została ona zgłoszona przez płatnika składek – Szkołę Podstawową w R. do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych jako zatrudniona na podstawie umowy o pracę.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z 7 listopada 2016 r. (IV U 1590/16) zostały oddalone odwołania zarówno płatnika składek – Szkoły Podstawowej w R., jak i Z. P. od dwóch decyzji z 23 sierpnia 2016 r., pierwszej – stwierdzającej, że Z. P. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u wskazanego wyżej płatnika składek, a drugiej – ustalającej kwoty należnych składek na Fundusz Pracy. Ostatni stosunek pracy nawiązany pomiędzy Z. P. a Szkołą Podstawową w R. uległ rozwiązaniu 31 grudnia 2012 r. na podstawie art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela.

13 października 2016 r. została wydana decyzja, zgodnie z którą Z. P. jako osoba prowadząca publiczną szkołę na podstawie przepisów o systemie oświaty podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 1 stycznia 2014 r. Decyzja ta uprawomocniła się 15 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że zgodnie z obowiązującym od 1 stycznia 2014 r. art. 8 ust. 6 pkt 5 Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych osobę prowadzącą publiczną lub niepubliczną szkołę, inną formę wychowania

przedszkolnego, placówkę lub ich zespół, na podstawie przepisów o systemie oświaty uważa się za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność. Następnie Sąd wyjaśnił, że do momentu złożenia do ZUS wniosku ubezpieczonej i szkoły z 1 lutego 2017 r. o ustalenie, że od 1 września 2013 r. Z. P. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym na podstawie umowy zlecenia, poza sporem było, że od 1 września 2013 r. Z. P. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu na podstawie umowy o pracę u płatnika składek Szkoły Podstawowej w R. na podstawie wskazanego wyżej prawomocnego wyroku, a także to, że Z. P. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 1 stycznia 2014 r. jako osoba prowadząca publiczną szkołę na podstawie przepisów o systemie oświaty. Sąd Okręgowy stwierdził, że obecnie zaskarżona decyzja została wydana po rozpoznaniu wniosku Z. P. i płatnika składek, w którym według pełnomocnika odwołujących skoro w uzasadnieniu do wyroku z 7 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie wskazał, że w wypadku Z. P. istnieją dwie (całkowicie) odrębne podstawy świadczenia pracy na jej rzecz związane ze Szkołą Podstawową w R. (z jednej strony zadania związane z pełnieniem funkcji organu prowadzącego wskazane m.in. w art. 5 ust 7 Ustawy o systemie oświaty, a z drugiej strony niezwiązane z pełnieniem funkcji organu prowadzącego zadania dyrektora szkoły pracującego jako nauczyciel), to w tej sytuacji uznać należałoby, że stosunek łączący od 1 września 2013 r. odwołujących wynikał z umowy zlecenia, a Z. P. powinna podlegać obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek – Szkoły Podstawowej w R..

Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska odwołujących, zgodził się zaś z organem rentowym. Stwierdził, że w sprawie, w której Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z 7 listopada 2016 r. prawomocnie przesądził o niepracowniczym charakterze pracy odwołującej, wskazano m.in., że zgodnie z wyraźnym brzmieniem art. 5 ust. 7 pkt 5 Ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty, organ prowadzący szkołę (ubezpieczona) wykonuje czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w stosunku do dyrektora szkoły (ubezpieczonej), a ten ostatni (§ 2 ust. 2 statutu szkoły) w stosunku do podległych mu nauczycieli (ubezpieczonej). Sąd uznał, że w takiej sytuacji nie występuje podporządkowanie pracownicze, gdyż w rzeczywistości ubezpieczona „podlega sama sobie”. Przy czym zastępca dyrektora nie pełni w stosunku do ubezpieczonej roli pracodawcy, skoro według statutu szkoły może on jedynie zawrzeć z dyrektorem szkoły, którym „z urzędu” jest organ prowadzący (§1 ust. 3 statutu), umowę o pracę w „zakresie pracy” nauczycielskiej (§ 3 pkt 4 statutu szkoły). Zastępca dyrektora ani nie wykonuje czynności z zakresu pracy (ustala wynagrodzenie, grafik pracy, przyznaje premię, stosuje kary porządkowe, udziela urlopów itp.) wobec dyrektora (a raczej odwrotnie), ani nawet wobec nauczycieli (bo upoważniony jest do tego dyrektor).

Sąd rozpoznający niniejszą sprawę uznał, że stanowisko sądu w tamtej sprawie jest słuszne. Co więcej, z tych konstatacji nie wynika jednak, że skoro omawiany stosunek prawny nie ma charakteru pracowniczego, to należy go postrzegać jako stosunek wynikający z umowy zlecenia. Sąd zauważył, że do przekazania Szkoły Podstawowej w R. wraz z oddziałem przedszkolnym osobie fizycznej (Z. P.) doszło na podstawie art. 5 ust. 5g Ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572). Z dniem 1 stycznia 2013 r. Z. P. stała się organem prowadzącym szkołę, dlatego jako ten organ prowadzi szkołę samodzielnie i na własną odpowiedzialność. Szkoła z tą datą przestała funkcjonować w dotychczasowy sposób, bo przekazanie szkoły osobie fizycznej przez jednostkę samorządu terytorialnego jest równoznaczne w świetle art. 59 ust. 9 ustawy z likwidacją szkoły w jej dotychczasowej formie. Z dniem przekazania szkoła przestaje być jednostką budżetową i jednostką sektora finansów publicznych.

W świetle Statutu szkoły środki na funkcjonowanie szkoły pochodzą z dotacji przekazywanej przez Urząd Miejski w J. (§ 1 ust. 8). Według rozdział III § 1 statutu organami szkoły są: dyrektor szkoły, rada pedagogiczna, rada rodziców i samorząd uczniowski. § 1 ust. 3 stanowi, że funkcję dyrektora szkoły pełni osoba fizyczna, której organ prowadzący szkołę (Urząd Miasta J.) przekazał w drodze umowy prowadzenie tejże szkoły zgodnie z art. 5 ust. 5g Ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty. W § 2 ust. 1 określone są kompetencje i obowiązki dyrektora szkoły, który m.in.: kieruje działalnością szkoły, reprezentuje szkołę na zewnątrz, sprawuje nadzór pedagogiczny, dysponuje środkami określonymi w planie finansowym szkoły i ponosi odpowiedzialność za ich prawidłowe wykorzystanie. § 2 ust. 2 statutu szkoły stanowi, że dyrektor szkoły jest kierownikiem zakładu pracy dla zatrudnionych w nim nauczycieli i pracowników nie będących nauczycielami i w związku z tym m.in. zatrudnia i zwalnia nauczycieli, przyznaje im nagrody i wymierza kary porządkowe oraz wydaje decyzje w sprawie nadania nauczycielowi stopnia

nauczyciela stażysty, w sprawie odmowy nadania stopnia awansu (§ 2 ust. 3). Dodatkowo z § 2 ust. 6 wynika np., że organ sprawujący nadzór pedagogiczny uchyla uchwałę rady pedagogicznej w razie stwierdzenia jej niezgodności z przepisami prawa po zasięgnięciu opinii osoby prowadzącej szkołę.

Mając na uwadze wszystkie te postanowienia, Sąd zaznaczył, że w jednej osobie w odwołującej szkole zostały skupione nie tylko funkcje organu prowadzącego szkołę, dyrektora szkoły i nauczyciela w tej szkole, ale również nadzoru pedagogicznego. Z ustępu 9 paragrafu 2 rozdziału II (Realizacja zadań opiekuńczo-wychowawczych) wynika, że odwołanie od decyzji dyrektora w sprawie dotyczącej zmiany wychowawcy lub nauczyciela przysługuje od daty otrzymania decyzji dyrektora (w terminie 14 dni) do organu sprawującego nadzór pedagogiczny. Odwołanie od swojej własnej decyzji będzie rozpatrywał organ sprawujący nadzór pedagogiczny, czyli również odwołująca Z. P..

Sąd uznał, że umowa zlecenia nie mogła stanowić podstawy zatrudnienia odwołującej Z. P. na stanowisku dyrektora szkoły i nauczyciela, ponieważ ze strony zleceniodawcy i zleceniobiorcy występowałaby ta sama osoba (art. 734 k.c.), a to nie wynika z istoty tej umowy i jej celu oraz jest sprzeczne z prawem. Odwołująca nie występuje bowiem w dwojakiej roli (organu prowadzącego i dyrektora-nauczyciela), ale nawet w trojakiej roli, bo pełni ona również nadzór pedagogiczny. W świetle art. 734 § 1 k.c. przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie. Już z samej treści tego przepisu prawa wynika, że nie może być tak, aby ta sama osoba była jednocześnie przyjmującym zlecenie (wykonawcą) i dającym zlecenie.

Sąd zauważył, że dopiero od momentu obowiązywania z dniem 1 stycznia 2014 r. art. 8 ust. 6 pkt 5 Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (w brzmieniu Ustawy z 13 czerwca 2013 r., Dz.U. z 2013 r., poz. 827) został jednoznacznie uregulowany status osoby prowadzącej publiczną lub niepubliczną szkołę, inną formę wychowania przedszkolnego, placówkę lub ich zespół na podstawie przepisów o systemie oświaty. Do tej daty dotyczyło to tylko niepublicznych szkół i placówek, a od tej daty ustalono, że osobę prowadzącą szkołę publiczną uważa się za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność. Nie zmienia to jednak tego, że od 1 września 2013 r. z przyczyn podanych wyżej odwołująca Z. P. nie była osobą będącą zatrudnioną na stanowisku nauczyciela u płatnika składek Szkoły Podstawowej w R. w ramach umowy zlecenia. Choć przed 1 stycznia 2014 r. status takich osób jak odwołująca Z. P. (prowadzących szkołę publiczną) nie był w istocie uregulowany w sposób wyraźny, to niewątpliwie nie można przyjąć stanowiska odwołujących zarówno w piśmie do ZUS, jak i przed sądem co do podstaw zatrudnienia odwołującej jako nauczyciela u tego płatnika składek. Ponadto nie bez znaczenia jest to, że odwołująca raz wskazuje pracowniczy stosunek jako źródło zatrudnienia na stanowisku nauczyciela, a innym razem (jak w sprawie niniejszej) wskazuje inny stosunek – stosunek wynikający z umowy zlecenia.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy oddalił odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Z. P. i Szkoła Podstawowa w R. złożyli apelację od wyroku Sądu Okręgowego. Zaskarżyli wyrok w całości i zarzucili naruszenie przepisów prawa materialnego:

1. art. 8 ust. 6 pkt 5 Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że skoro osobę fizyczną prowadzącą szkołę publiczną uważa się za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność, to nie może ona być jednocześnie traktowana jako osoba ubezpieczona z tytułu umowy zlecenia, podczas gdy prawidłowa wykładnia tego przepisu nie wyklucza objęcia takiej osoby ubezpieczeniem z tytułu wykonywania pracy na podstawie zlecenia,

2. art. 734 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że w niniejszej sprawie nie jest możliwe istnienie stosunku zlecenia pomiędzy Z. P. a Szkołą Podstawową w R. ze względu na podobieństwo do umowy o pracę, podczas gdy w stosunku zlecenia nie występuje kierownictwo charakterystyczne dla umowy o pracę, natomiast w umowie zlecenia powstaje zupełnie inna zależność, jak to ma miejsce pomiędzy Z. P. a Szkołą Podstawową w R..

Wskazując na te zarzuty, odwołujący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez ustalenie, że Z. P. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu od 1 września 2013 r. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek Szkoły Podstawowej w R.. Wnieśli również o zasądzenie

od organu rentowego na ich rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie jest zasadna.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż niniejsza sprawa została zainicjowana odwołaniem od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych stwierdzającej, że Z. P. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 1 września 2013 r. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek Szkoły Podstawowej w R.. Oznacza to, że tylko w tym zakresie podlega ona kontroli sądu, bowiem w sprawach z ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania wyznacza decyzja organu rentowego oraz zakres odwołania od tej decyzji. W konsekwencji postępowanie sądowe ma na celu kontrolę prawidłowości i zasadności zaskarżonej decyzji w związku z czym nawet w sytuacji gdyby sąd uznał, że odwołująca podlega w spornym okresie ubezpieczeniu społecznemu z innego tytułu niż umowa zlecenia, to nie jest władny ustalić ten tytuł ubezpieczenia bez wcześniejszego wydania w tym przedmiocie decyzji organu rentowego.

Mając na względzie przedstawione wyżej ogólne spostrzeżenie podkreślić należy, iż przedmiotem oceny sądu wskutek odwołania od decyzji z 3.04.2017 r. było ustalenie, czy Z. P. od 1 września 2013 r. podlegała ubezpieczeniu społecznemu jako wykonująca pracę w Szkole Podstawowej w R. w oparciu o umowę zlecenia.

W tym zakresie Sąd Apelacyjny uznaje ustalenia faktyczne i ich ocenę dokonaną przez Sąd I instancji za prawidłowe i przyjmuje je za własne.

Zwrócić należy uwagę na istotny w rozpoznawanej sprawie stan faktyczny, który pozostawał bezsporny. Z. P. od 1 stycznia 2013 r. jest organem prowadzącym publiczną Szkołę Podstawową w R. na podstawie uchwały Rady Miejskiej w J. oraz umowy z Gminą J.. W dniu 2 września 2013 r. Z. P. zawarła z publiczną Szkołą Podstawową w R., w której była organem prowadzącym, umowę o pracę na czas nieokreślony od 1 września 2013 roku na stanowisku nauczyciela i z tego tytułu została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych. Decyzją z 23 sierpnia 2016 roku organ rentowy stwierdził, że odwołująca od 1.09.2013 roku do 28.02.2016 roku jako pracownik na podstawie umowy o pracę nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. Decyzja ta była przedmiotem odwołania w sprawie IV U 1590/16 Sądu Okręgowego w Olsztynie, który wyrokiem z 7 listopada 2016 r. oddalił odwołanie. Nadto decyzją z 13.10.2016 roku Oddział ZUS stwierdził, że Z. P. jako osoba prowadząca publiczną szkołę na podstawie przepisów ustawy o systemie oświaty podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 1.01.2014 r. Organ rentowy w decyzji tej powołał się na przepis art. 8 ust. 6 pkt 5 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu obowiązującym od 1.01.2014 roku i wskazał, że od tej daty osoba prowadząca publiczną szkołę jest uważana za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność. Decyzja z 13.10.2016 r. obejmująca Z. P. obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym od 1.01.2014 r. jako prowadzącą pozarolniczą działalność stała się prawomocna wobec niezłożenia odwołania.

Wskutek wyłączenia Z. P. z ubezpieczenia społecznego z tytułu umowy o pracę od 1.09.2013 r. dokonanego decyzją z 23.08.2016 roku (wyrok prawomocny w sprawie IV U 1590/16) i następnie objęcie ubezpieczeniem od 1.01.2014 roku jako prowadzącej pozarolniczą działalność (osoba prowadząca publiczną szkołą) powstała „luka” w ubezpieczeniu społecznym skarżącej obejmująca okres od 1.09.2013 roku do 1.01.2014 roku. W związku z tym płatnik składek oraz Z. P. złożyli do organu rentowego wnioski o ustalenie że od 1 września 2013 r. Z. P. podlega ubezpieczeniom społecznym jako świadcząca pracę na podstawie umowy zlecenia. Wnioskujący utrzymywali, że skoro zostało prawomocnie przesądzone, że nie istniał pracowniczy stosunek ubezpieczenia to należy przyjąć, że strony łączyła umowa zlecenia i z tego tytułu Z. P. powinna podlegać ubezpieczeniu. Umowa zlecenia nie wymaga bowiem ani szczególnej formy ani też nie występuje kierownictwo pracodawcy charakterystyczne dla umowy o pracę.

Oceniając zasadność zaskarżonej decyzji w zakresie braku podstaw do objęcia skarżącej, jako osoby prowadzącej publiczną szkołę, ubezpieczeniem społecznym z tytułu umowy zlecenia od 1.09.2013 r. Sąd I instancji zasadnie odwołał

się do postanowień statutu szkoły, z którego wynika, że Z. P. jako organ prowadzący szkołę pełni funkcję dyrektora, zaś jako dyrektor kieruje działalnością szkoły, reprezentuje na zewnątrz, sprawuje nadzór pedagogiczny, jest kierownikiem zakładu pracy dla zatrudnionych nauczycieli i pracowników niebędących nauczycielami, co upoważnia do zatrudniania i zwalniania pracowników, przyznawania nagród i wymierzania kar. W tym stanie Sąd Okręgowy słusznie stwierdził, że nie mogło dojść do skutecznego zawarcia umowy zlecenia na stanowisku nauczyciela, bowiem po stronie zleceniodawcy i zleceniobiorcy występowałaby ta sama osoba. Niezależnie od argumentów wskazanych przez Sąd I instancji w motywach zaskarżonego wyroku odwołać się też należy do przepisów ustawy z 26.01.1982 r. Karta Nauczyciela (tekst jednolity Dz.U. 2018.967).

W świetle art. 1 ust. 2 pkt 2 ustawie podlegają nauczyciele zatrudnieni w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach prowadzonych przez osoby fizyczne. Oznacza to, że do nauczycieli zatrudnionych w Szkole Podstawowej w R., dla której organem prowadzącym jest Z. P., mają zastosowanie przepisy rozdziału 4 Karty Nauczyciela regulującego nawiązanie, zmianę i rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem. Z przepisu artykułu 10 Karty Nauczyciela jednoznacznie wynika, iż stosunek pracy z nauczycielem nawiązuje się na podstawie umowy o pracę lub mianowania. Innego tytułu nawiązania stosunku pracy z nauczycielem Karta Nauczyciela nie przewiduje. Jest to zatem także argument przemawiający za tym, że nie można podzielić twierdzeń skarżących, że skoro prawomocnie rozstrzygnięto, iż od 1.09.2013 roku Z. P. nie była zatrudniona na podstawie umowy o pracę, to od tej daty istnieje ważna umowa zlecenia, która stanowi tytuł ubezpieczenia.

Sąd Apelacyjny zauważa, że przepis art. 8 ust. 6 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu ustalonym od 1 stycznia 2014 roku jednoznacznie określa osobę prowadzącą publiczną szkołę jako osobę prowadzącą pozarolniczą działalność, co stanowi tytuł ubezpieczenia i takim ubezpieczeniem Z. P. została objęta decyzją z 13.10.2016 r. od 1 stycznia 2014 r. Przepis art. 8 ust. 6 pkt 5 ustawy systemowej przed 1.01.2014 r. jako osobę prowadzącą pozarolniczą działalność traktował tylko osobę prowadzącą niepubliczną szkołę.

Z niekwestionowanych ustaleń Sądu I instancji wynika, że Z. P. była osobą prowadzącą publiczną szkołę od 1 stycznia 2013 r. i zgłosiła się do dobrowolnych ubezpieczeń społecznych deklarując podstawę wymiaru składki w wysokości 2.500 zł (k. 87 - informacja z ZUS). Od 1 września 2013 roku została wyłączona z ubezpieczenia społecznego z tytułu zawartej umowy o pracę, natomiast jest bezsporne, że dalszym ciągu była osobą prowadzącą szkołę publiczną.

Wskutek prawomocnego orzeczenia w sprawie IV U 1590/16 i objęcia skarżącej ubezpieczeniem społecznym w oparciu o przepis art. 8 ust. 6 pkt 5 ustawy systemowej od 1 stycznia 2014 r. powstała sytuacja, że Z. P. w okresie od 1 września 2013 r. do 31.12.2013 r. pozostała bez jakiegokolwiek tytułu ubezpieczenia pomimo tego, że faktycznie była osobą prowadzącą publiczną Szkołę Podstawową w R.. Taka sytuacja jest w ocenie Sądu Apelacyjnego niedopuszczalna, gdyż skarżąca jako uzyskująca dochody z tytułu prowadzenia szkoły ma prawo do ubezpieczenia społecznego, które jest jednym z praw zagwarantowanych konstytucyjnie (art. 67 ust. 1 Konstytucji). Zdaniem sądu prowadzenie szkoły publicznej przez osobę fizyczną dla uzyskiwania dochodów przed 1 stycznia 2014 r. stanowi w istocie prowadzenie działalności gospodarczej podobnej do innych przedsięwzięć i pomimo tego, że w zakresie tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym osoby prowadzące publiczne szkoły zostały zrównane z osobami prowadzącymi niepubliczne szkoły od 1.01.2014 r., to wydaje się, że skarżąca od 1.09.2013 r. (okres objęty zaskarżoną decyzją) powinna podlegać ubezpieczeniom społecznym w oparciu o przepis art. 8 ust. 6 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Z uwagi na przedmiot zaskarżonej decyzji, który dotyczył podlegania ubezpieczeniom społecznym na podstawie umowy zlecenia, rozważany wyżej tytuł ubezpieczenia nie mógł być przedmiotem oceny w rozpoznawanej sprawie, co sąd podkreślił na wstępie.

Z przyczyn wyżej przytoczonych Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 kpc oddalił apelację.

O kosztach zastępstwa procesowego sąd orzekł na mocy art. 102 kpc. Jako okoliczności szczególne, o których mowa w wymienionym przepisie, sąd uznał charakter sprawy oraz jej znaczenie dla stron, wyrażające się w przekonaniu o istniejącej podstawie do objęcia wnioskodawczyni ubezpieczeniem społecznym.

SSA Sławomir Bagiński SSA Alicja Sołowińska SSA Teresa Suchcicka